

ĐẦU NĂM 2008, Ả RẬP XÊ ÚT CÔNG BỐ THÀNH LẬP TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ MANG TÊN VUA ABDULLAH – KAUST VỚI VỐN ĐẦU TƯ 10 TỶ USD VÀ TẦM NHÌN CHIẾN LƯỢC TRỞ THÀNH ĐẠI HỌC TRÌNH ĐỘ QUỐC TẾ. SAU HƠN 1 NĂM, DƯỚI SỰ ĐIỀU HÀNH CỦA GS. CHOON FONG SHIH (NGUYÊN GIÁM ĐỐC ĐHQG SINGAPORE), KAUST ĐÃ KHAI GIẢNG KHÓA ĐẦU TIÊN VỚI HÀNG TRĂM SINH VIÊN QUỐC TẾ; ĐỒNG THỜI THU HÚT ĐƯỢC GẦN 100 NHÀ KHOA HỌC UY TÍN ĐẾN LÀM VIỆC.

Trong khuôn viên trường đại học công nghệ cao được xây trên bờ biển Đỏ, cô sinh viên May Qurashi đã “vượt rào”. Cô đang chơi điện tử với vài người bạn trai. Bạn gái thân của cô, Sarah al-Aqeel, cũng đang “vi phạm điều cấm”. Sarah đang học để thi lấy bằng lái xe. Tại một đất nước vốn đầy rẫy những điều cấm kỵ như Ả Rập Xê Út, những người phụ nữ như Qurashi và Aqeel không bao giờ được ngồi lẫn với nam giới hay lái xe. Nhưng tại trường đại học Khoa học Công nghệ Vua Abdullah

(KAUST) vừa đi vào hoạt động tháng 9/2009, thì nam nữ đều có thể học chung với nhau. Phụ nữ ở trường không phải mặc bộ áo Aba màu đen truyền thống, không phải che mặt và họ có thể ngồi sau tay lái.

“Tôi không nghĩ là giáo dục đại học và tôn giáo lại có ảnh hưởng gì ở đây cả” - Qurashi, 23 tuổi, sinh viên đang theo học sau đại học ngành kỹ sư sinh học nói. Trường đại học nghiên cứu này là kết quả của nỗ lực mới nhất, tiêu biểu nhất của quốc gia vùng vịnh

này trong chiến lược đa dạng hóa nền kinh tế; đồng thời từng bước giúp đất nước thoát khỏi sự phụ thuộc vào dầu mỏ. Giới chức Ả Rập Xê Út hy vọng cơ sở giáo dục đại học được đầu tư hàng tỷ USD này sẽ sớm trở thành một trung tâm nghiên cứu hàng đầu, có thể cạnh tranh với Hoa Kỳ, Châu Âu và Châu Á.

Nhưng trong quốc gia mà sức mạnh tôn giáo là lớn nhất thì trường đại học kiểu này đang phải nhận những lời chỉ trích nặng nề. Ghi nhận trên các Website, các

giáo sĩ nước này đã chỉ trích chiến lược giáo dục mới này như một sự vi phạm nghiêm trọng luật Hồi giáo. Tháng trước, trong một lần trả lời báo giới địa phương, ông Saad bin Nasser al-Shithri, một thành viên cấp cao của Ủy ban Học giả Hồi giáo Tối cao đã kêu tiến hành việc kiểm tra chương trình học và tính phù hợp của trường đại học này với luật Sharia (luật Hồi giáo).

“Sự pha trộn này thật đáng phỉ báng và có tội. Khi đàn ông ở gần phụ nữ họ dễ xao nhãng và không còn chú ý đến mục tiêu chính là học tập”.

Những lời bình luận của ông đã bị những người theo chủ trương đổi mới phản đối dữ dội. Họ cho rằng đó chỉ là suy nghĩ của một nhóm thiểu số người chứ không phải của Nhà vua, người đang rất muốn đưa đất nước vùng sa mạc này thoát khỏi việc “ngồi trên lưng lạc đà để tìm kiếm nguồn nước và đồng cỏ”.

Rất nhiều nhà phân tích Ả Rập và

phương Tây nhận định trường đại học kiểu mới này như một phép đo khả năng vua Abdullah trong việc đối đầu với các giáo sĩ Hồi giáo, qua đó mở rộng tư tưởng tự do, trong đó bao gồm cả các quyền dành cho phụ nữ tại một quốc gia có tôn giáo hà khắc bậc nhất vùng Trung Đông này. Trong lễ khai giảng đầu tiên của KAUST, vị vua thứ 85 của nước này tuyên bố: “Đức tin và khoa học không thể tồn tại trong những tâm hồn không lành mạnh. Những trung tâm khoa học này sẽ là nơi tiên phong tập hợp mọi người để chống lại tư tưởng cực đoan.” Và ông cũng hi vọng rằng trường đại học với tên gọi KAUST này, sẽ là “điểm khởi đầu của cách mạng”.

Những thách thức

Ba năm trước, vua Abdullah đã chỉ đạo cho Giám đốc điều hành của công ty dầu mỏ quốc gia Aramco, xây dựng một trường đại

học với tầm nhìn trong 25 năm. Theo Nadhmi al-Nasr - Phó giám đốc KAUST đồng thời là chuyên gia cao cấp của Aramco, cho biết: Quốc gia đang lâm vào một cuộc khủng hoảng kinh tế và Nhà vua nhận ra rằng đất nước của ông không thể chỉ dựa vào dầu mỏ.

Giờ đây, KAUST đã trở thành thiên đường của các nhà khoa học. Đây là nơi được trang bị những siêu máy tính có tốc độ truy cập nhanh nhất thế giới. Các phòng thí nghiệm mô phỏng 3 chiều sẽ đưa người xem tới các công trường khảo cổ hoặc tham quan những rừng san hô tuyệt đẹp dưới đáy đại dương. Những hệ đo với độ phân giải cực cao cho phép các nhà khoa học thỏa sức nghiên cứu về sự hình thành núi đá.

Các nhóm nghiên cứu tại đây tập trung vào các lĩnh vực quan trọng như việc tìm kiếm công nghệ thay thế năng lượng và nguồn nước hiện nay bằng những nguồn năng lượng sạch. Năng lượng mặt trời

đã bắt đầu được đưa vào sử dụng; xe điện là phương tiện vận tải công cộng. Hơn 500 công ty lớn, như Dow Chemical đã đầu tư vào hoạt động nghiên cứu này. Các quan chức của Đại học KAUST cho biết, mục tiêu của họ là sự hợp tác hiệu quả với ngành công nghiệp để tạo ra một thế hệ các nhà nghiên cứu, các nhà phát minh và các doanh nhân mới. “Chúng tôi sẽ xuất khẩu điện sang châu Âu và châu Á trong một ngày gần đây,” Phó giám đốc Nasr nói.

Hiện KAUST có 71 giáo sư (trong đó nhiều người đến từ Hoa Kỳ), và 817 sinh viên từ 61 quốc gia đang làm việc và học tập tại đây. Sinh viên bản địa, trong đó có 20 là nữ chiếm 15% số sinh viên nữ tại đây.

Để thu hút các nhà khoa học hàng đầu và những sinh viên sau đại học, KAUST – nơi được điều hành bởi một ủy ban độc lập – đưa ra rất nhiều ưu đãi như: miễn phí thuế lương, cung cấp nhà,

các dịch vụ giải trí như sân golf, đua thuyền cho các giáo sư và các nhà khoa học. Thực tế, tất cả những điều này đều vượt qua các quy định xã hội nghiêm ngặt của đất nước.

Theo ông Ahmad al-Khowaiter, Phó giám đốc phụ trách sự phát triển kinh tế của KAUST, đồng thời là chuyên gia của Aramco, cho biết mục đích của KAUST vẫn là không được “phá vỡ những ranh giới xã hội”. Tuy nhiên, một cuộc điều tra tại đây cho thấy rằng nhiều sinh viên và giảng viên hy vọng họ sẽ góp phần mở rộng tư do học thuật và tăng thêm quyền phụ nữ.

Một hội thảo gần đây được tổ chức tại KAUST nhằm tìm ra và giải quyết những thách thức mà phụ nữ Ả Rập đang phải đối mặt trong hệ thống giáo dục đại học. Thực tế, tại đây, tỷ lệ phụ nữ tốt nghiệp đại học cao hơn nam giới. Nhưng họ đang bị hạn chế bởi việc chỉ được học trong những trường

dành riêng cho nữ giới, đồng thời các rào cản về xã hội và văn hóa đã ngăn cách họ tiếp cận tới các hoạt động nghiên cứu khoa học và các chương trình sau đại học khác. Phụ nữ thường chỉ được định hướng theo học các ngành xã hội nhân văn; trong khi đó khoa học mặc nhiên trở thành công việc của đàn ông. Sau khi tốt nghiệp, phụ nữ cũng gặp nhiều khó khăn khi tìm kiếm một việc làm tốt, và tại đây, phụ nữ trong vai trò lãnh đạo là điều cực kỳ hiếm trong các công ty, các trường đại học và các tổ chức chính phủ.

Ông Nasr nói rằng, KAUST muốn học viên nữ cũng có thể trở thành các nhà lãnh đạo, quản lý; và ông hy vọng rằng ông sẽ nhìn thấy một phụ nữ Ả Rập trở thành giám đốc KAUST trong tương lai.

Hàng Hiệp (biên dịch)